

D 11

Revisorsnämnden (RN) har mottagit en anmälan avseende godkände revisorn A-son. I anmälan anges att A-sons hustru respektive syster är anställda vid två aktiebolag, i fortsättningen benämnda A AB och B AB, i vilka A-son är vald revisor. RN har därför öppnat ett förfrågansärende (dnr 2011-230) och anmodat A-son att kommentera anmälarens påståenden. Vad som har framkommit i förfrågansärendet har föranlett RN att öppna detta disciplinärende.

Av handlingarna i ärendet framgår följande. A AB har räkenskapsår 1 maj–30 april. A-son har lämnat revisionsberättelser avseende A AB för räkenskapsåren 2007/08–2009/10. B AB har räkenskapsår 1 september–31 augusti. A-son har lämnat revisionsberättelser avseende B AB för räkenskapsåren 2006/07–2009/10.

A-son har anfört följande.

Hans hustru är sedan slutet av år 2007 anställd som växeltelefonist och kontorsbiträde vid A AB. Sedan januari 2008 har hennes arbetsuppgifter utökats till att omfatta arbete med registrering av attesterade underlag i A AB:s lönesystem. I hennes arbetsuppgifter ingår följande. Hon får de anställdas tidrapporter som kontrollerats och attesterats av arbetsledare eller VD varvid hon registrerar uppgifterna i lönesystemet och skriver ut lönespecifikationer. Hon lägger vidare in uppgifter för nyanställda i lönesystemet. Hon får uppgifter som ska registreras och beroende på om det är tjänsteman eller byggnadsarbetare väljer systemet mall för löneregistrering. Alla konteringar förutom projektnummer följer då de tidigare inlagda konteringskopplingarna. Eventuella registerändringar i lönesystemet görs av ekonomiansvarig. Hon skriver vidare ut bokföringsunderlag där konteringen är styrd av inläggningen i systemet. Lönesystemet är fristående från systemet för bokföringen. Det ingår inte i hennes arbetsuppgifter att fatta några beslut som innebär att hon har inflytande över A AB:s redovisning eller förvaltning i övrigt. Hon ombesörjer endast ”mekanisk” inmatning av uppgifter i lönesystemet. Det material som hon tar fram styrs till sitt innehåll helt av system och av andra personers beslut och det attesteras också av andra personer. Hon har inte direkt beröring med eller fattar beslut rörande själva bokföringen. Hennes arbetsuppgifter medför enligt hans mening inte att hon i aktiebolagslagens mening kan anses biträda bolaget vid bokföringen.

I januari 2008 och därefter återkommande har han enligt analysmodellen bedömt betydelsen av hans hustrus anställning ur ett oberoendeperspektiv. Han har gjort bedömningen att omständigheterna inte är sådana att anställningen kan anses innebära något hinder för honom att utföra revisionsuppdraget under iakttagande av gällande regler om självständighet och opartiskhet. Likväl har han funnit att anställningen i vart fall skulle kunna uppfattas som ett hot mot hans oberoende. Han har emellertid bedömt att detta möjliga hot borde kunna reduceras till en acceptabel nivå genom så kallade motåtgärder. Den motåtgärd som har vidtagits består i att hans kontorschef, som är auktoriserad revisor, alltsedan revisionen av räkenskapsåret 2008/09 kvalitetsgranskar hans revision. Sedan augusti 2010 är hans kontorschef också stämмоvald revisor i bolaget jämte honom. Anledningen till detta är att bolaget numera måste ha en stämмоvald revisor som är auktoriserad eller godkänd med avlagd revisorsexamen.

Sedan januari 2007 har hans syster en timanställning i begränsad omfattning som assistent vid B AB. I hennes arbetsuppgifter ingår registrering av attesterade underlag i bokföringsprogrammet och, tidvis, kontering av leverantörsfakturor efter en av företaget fastställd konteringsinstruktion. Hans systers befattning med bolagets bokföring är således begränsad.

Hans bedömning enligt analysmodellen har i samband med början av hans systers anställning och därefter löpande varit att anställningen inte har inneburit något hinder mot hans uppdrag som revisor i bolaget, men att omständigheterna likväl har kunnat uppfattas som ett hot mot hans oberoende. I likhet med fallet med hans hustru har han i samråd med sin kontorschef bedömt att detta hot kan undanröjas genom att en annan revisor årligen kontrollerar hans revision. Hans kontorschef har således alltsedan revisionen av räkenskapsåret 2006/07 kvalitetssäkrat hans revision.

RN gör följande bedömning.

Enligt 9 kap. 17 § 2 aktiebolagslagen (2005:551) får den inte vara revisor som biträder vid bolagets bokföring eller medelsförvaltning eller bolagets kontroll däröver. Detsamma gäller enligt 9 kap. 17 § 5 aktiebolagslagen den som är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses i föregående mening. Vid införandet av 1975 års aktiebolagslag ersatte ordet "biträder" det i tidigare lag använda uttrycket "ombesörja" för att markera att en revisor eller, om det är fråga om en nära släkting till revisorn, släktingen inte bör ta någon befattning med den löpande bokföringen.¹ Ordalydelsen kvarstår oförändrad i 2005 års aktiebolagslag.²

I 21 § revisorslagen (2001:883) anges att en revisor för varje uppdrag i revisionsverksamheten ska pröva om det finns omständigheter som kan rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet eller självständighet. Lagrummet innehåller en katalog över situationer då revisorn ska avböja eller avsäga sig ett uppdrag. Enligt andra stycket behöver revisorn dock inte avböja eller avsäga sig uppdraget, om det i det enskilda fallet föreligger sådana särskilda omständigheter eller har vidtagits sådana åtgärder som medför att det inte finns anledning att ifrågasätta hans eller hennes opartiskhet eller självständighet. I förarbetena till revisorslagen uttalas emellertid att jäv enligt aktiebolagslagen och andra associationsrättsliga lagar inte kan avhjälpas genom några motåtgärder från revisorns sida. En vald revisor som är jävig enligt aktiebolagslagens bestämmelser blir till följd av jävet obehörig att fortsätta uppdraget.³

I ärendet har framkommit att A-sons hustru sedan januari 2008 registrerar uppgifter från anställdas tidrapporter i det lönesystem som A AB använder. A-son har uppgett att lönesystemet är fristående från systemet för bokföringen och att hans hustrus uppgift endast är att mata in dessa uppgifter i lönesystemet. RN konstaterar att löneredovisning i ett fristående system utgör en sidoordnad del av ett aktiebolags bokföring och således är en del av denna.⁴ RN finner därför att A-sons hustrus registrering av tidrapporterna i lönesystemet innebär att hon biträder vid bolagets bokföring. Genom att trots detta kvarstå i uppdraget som revisor i bolaget har A-son brutit mot jävsbestämmelserna i 9 kap. 17 § aktiebolagslagen.

Vad avser A-sons syster har i ärendet framkommit att det i hennes arbetsuppgifter sedan januari 2007 ingår att registrera attesterade underlag i B AB:s bokföringsprogram och att kontera leverantörsfakturer efter en av företaget fastställd konteringsinstruktion. Hon biträder därigenom vid B AB:s bokföring. Genom att trots detta kvarstå i uppdraget som bolagets revisor har A-son även i detta fall brutit mot jävsbestämmelserna i 9 kap. 17 § aktiebolagslagen.

Eftersom fråga är om jäv enligt aktiebolagslagen har A-son, som framgår av ovan återgivna förarbetsuttalanden, inte kunnat vidta några åtgärder enligt 21 § andra stycket revisorslagen för att komma till rätta med hoten mot hans opartiskhet och självständighet. Vad han har anfört om

¹ Prop. 1975:103, s. 425.

² Prop. 2004/05:85, s. 639.

³ Prop. 2000/01:146, s. 56.

⁴ Jfr BFNAR 2001:2 Löpande bokföring, p. 30 och vägledningens kommentar.

sådana åtgärder påverkar således inte RN:s bedömning att han har varit förhindrad att kvarstå som revisor vid revisionerna av A AB och B AB.

Genom att i två av sina revisionsuppdrag bryta mot aktiebolagslagens bestämmelser om revisorsjäv har A-son åsidosatt sina skyldigheter som revisor. Han ska därför meddelas en disciplinär åtgärd. Med hänsyn till att det som läggs honom till last är allvarligt finner RN att han ska meddelas varning.

Med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen (2001:883) meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN genom dess tillsynsnämnd. I beslutet har deltagit hovrättspresidenten Sten Andersson, ordförande, justitierådet Kristina Ståhl, vice ordförande, rättschefen Vilhelm Andersson, advokaten Rune Brännström, auktoriserade revisorn Maria Danckler, auktoriserade revisorn Bertel Enlund, direktören Per-Ola Jansson samt skattejuristen Kerstin Nyquist. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt närvarit direktören Peter Strömberg, chefsjuristen Adam Diamant, revisionsdirektören Kerstin Stenberg samt avdelningsdirektören Hannah Johnson som har föredragit ärendet.